

Kungsörs kommun
barnochutbildning@kungsor.se

2019-02-12
1 (18)
Dnr 405-2018:7857

Beslut

efter regelbunden kvalitetsgranskning vid
Västerskolan i Kungsörs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19-20 § skollagen (2010:800) genomfört en kvalitetsgranskning på Västerskolan avseende verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer. En kvalitetsgranskning ska belysa hur väl skolorna klarar sitt uppdrag att ge varje elev förutsättningar att nå de nationella målen. Målen och riktlinjerna framgår framför allt av den läroplan och de kursplaner eller motsvarande styrdokument som gäller för utbildningen.

Lösanvisning

Skolinspektionen bedömer skolans arbetssätt inom fyra områden. På varje område bedöms om skolan uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs också av skolan. Om en skola bedöms uppfylla kriterierna i hög utsträckning begär inte Skolinspektionen motsvarande redovisning men lämnar framåtsyftande kommentarer.

Beslut:

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Västerskolan i följande utsträckning:

Rektors ledarskap

Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn inleder ett systematiskt arbete för att säkerställa att skolan ger alla elever samma möjligheter oavsett könstillhörighet.

Undervisning

Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att undervisningen struktureras så att den innefattar både en tydlig start och en summerande eller framåtblickande avslutning samt att syftet med lektionen tydliggörs för eleverna.

Trygghet och studiero

Utbildningen präglas i hög utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Bedömning och betygssättning

Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 19 augusti 2019 redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena.

Redogörelsen skickas via e-post, till eva.lindgren@skolinspektionen.se, eller per post till, Skolinspektionen, Box 23069, 104 35 Stockholm. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 405-2018:7857) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Rektors ledarskap

Författningsstöd

1 kap. 5 §, 2 kap. 9-10 och 34 §§, 4 kap. 4-7 §§ skollagen
Förordningen (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr 11), 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, Skolans uppdrag, Varje skolas utveckling. 2 Övergripande mål och riktlinjer, 2.1 Normer och värden, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden, 2.8 Rektorns ansvar

Skolinspektionen bedömer följande: Rektorn leder och styr i flera delar skolans utveckling av undervisningen, men utvecklingsområden finns.

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att rektorn på olika sätt följer upp och analyserar skolans resultat. Rektorn följer bland annat upp och analyserar kunskapsresultaten, värdegrundsarbetet samt ställer kunskapsresultaten i relation till undervisningens kvalitet och verksamhetens förutsättningar. Granskningen visar också att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga och att obehöriga lärare får en planerad och noga övervägd introduktion. Vidare skapar rektorn förutsättningar för lärarna att samverka men ger endast begränsad ledning kring frågor som rör skolans jämställdhetsarbete.

Rektorn följer upp och analyserar skolans resultat

Granskningen visar att rektorn har en god nulägesbild av verksamheten genom att hon tillsammans med sin personal regelbundet och enligt tydliga rutiner följer upp och analyserar skolans måluppfyllelse. Detta omfattar såväl elevernas kunskapsresultat och undervisningens kvalitet som värdegrundsarbetet samt vilka effekter skolans pågående arbete för att utveckla undervisningen har på elevernas måluppfyllelse. I den information som lämnats till Skolinspektionen inför granskningen framgår att det på skolans digitala lärplattform finns en rutin för kontinuerlig kunskaps- och värdegrundsanalys för samtliga årskurser. I kunskapsanalysen gör lärarna ämnesspecifika bedömningar på individnivå, uppdelat på kön och dokumentet visar också elevernas kunskapsutveckling över tid. Underlaget belyser även vilket stöd i form av extra anpassningar eller särskilda stödåtgärder som eleverna får. Av intervjuer framgår att alla lärare löpande fyller i varje elevs kunskapsresultat på skolans digitala lärplattform. Upplägget har gjort att det finns en tydlig och överskådlig bild, både av måluppfyllelsen och de behov av stöd som finns på individ-, grupp- och skolnivå. Kunskapsanalyserna används som underlag för samtal vid olika forum som till exempel arbetslag, EHT och klasskonferenser. Med hjälp av Skolverkets bedömningsstöd och screeningar identifieras de kunskapsområden som behöver förstärkas och utifrån det som framkommer i analysen ges stöd individuellt eller så förstärks undervisningen för alla elever om det finns svårigheter på gruppnivå. I detta arbete är även speciallärarna delaktiga hela vägen från uppföljning och analys till genomförande av åtgärder. Vidare framgår av inskickad dokumentation och av intervjuer att flera olika kompetensutvecklingsinsatser har genomförts eller pågår med syfte att öka måluppfyllelsen till exempel inom språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt (SKUA), ledarskap i klassrummet och lågaffektivt bemötande.

Granskningen visar också att rektorn utifrån resultaten från skolans elev- och vårdnadshavarenkät valt värdegrundsarbetet som ett av tre prioriterade utvecklingsområden. Rektorn har tillsammans med personalen skrivit en ny likabehandlingsplan och arbetet med värdegrundsfrågor görs till stor del i det vardagliga arbetet både inom ramen för undervisningen och vid rastaktiviteter på skolgården. Inom undervisningen bedrivs ett systematiskt arbete för att förebygga diskriminering och kränkande behandling och på rasterna sker det främjande arbetet bland annat genom lärarledda rastaktiviteter.

För att kunna driva ett kvalitativt skolutvecklingsarbete uppger rektorn att hon ser till att vara delaktig och insatt i det arbete som sker i alla klasser på skolan. Klassrumsbesök, både annonserade och oannonserade, är därför prioriterade och frekvent förekommande och ger rektorn en bild av bland annat undervisningens kvalitet samt resursfördelnings- och kompetensutvecklingsbehov. Lärarna och elevhälsan uppger i intervju att rektorn fördelar resurserna efter elevernas behov samt att trelärarsystemet, där tre lärare ansvarar för undervisningen i två parallella klasser, och att fritidshemspersonalen och speciallärarna får förutsättningar att arbeta flexibelt gör att omfördelningar av personalresurser lätt kan göras. Speciallärarna har uppdrag av rektorn att arbeta flexibelt och att vara mycket i klassrummen.

Rektorn leder och organiserar det pedagogiska arbetet

Av granskningen framgår att rektorn ser till att skolans arbets- och förhållningssätt är tydliga. Lärarna berättar i intervju att rektorn tydliggör rutiner, roller och förhållningssätt både muntligt genom de olika mötesforum som finns, och skriftligt genom veckobrev. Enligt rektorn är skolans rutiner och överenskommelser väldokumenterade och lättillgängliga för personalen. Sen rektorn tillträdde har det bland annat gjorts ett arbete med att tydliggöra hur elevernas kunskapsutveckling ska dokumenteras och hur introduktionen av nyanställda lärare ska gå till. Lärarna har fått en mall för pedagogisk planering och åtgärdstrappan vid kränkande behandling har utvecklats och tydliggjorts. Arbetet med att ta fram rutiner och mallar samt dokumentera dessa har gjort att både arbetssätt, roller och ansvar tydliggjorts för personalen.

Granskningen visar dessutom att obehöriga och nyanställda lärare får en planerad och noga övervägd introduktion. Av intervjuer med rektorn, lärare och elevhälsa framgår att introduktionen kan se olika ut beroende på vilka behov läraren har men introduktionen följer en rutin som innebär att läraren får nödvändig information, en mentor tilldelad för de första veckorna och därefter väljer läraren själv vem som ska vara mentor under ett år. Rektorn har uppföljningssamtal med den nyanställda och som

obehörig lärare arbetar man alltid tillsammans med en behörig lärare. Rektorn ser till att minst två av lärarna i trelärarsystemet alltid är behöriga.

Det framkommer vidare i granskningen att rektorn skapar förutsättningar för lärarna att samverka. Skolans personal ges kontinuerligt möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla undervisningen. Det kollegiala samarbetet sker i olika forum för pedagogiska samtal. Av intervjuer framgår att lärarna har planeringstid där de samverkar årskursvis varje vecka samt att möjlighet till samverkan även finns på arbetslagstid, ämneslagstid och övriga konferenstider. Rektorn har upprättat en grupp på intranätet där lärarna lägger ut sina lektionsupplägg och metodförslag vilket blivit som en bank som lärarna kan hämta arbetsupplägg och idéer från. Lärarna besöker också varandras lektioner och tar del av varandras goda exempel mellan årskurserna. Ett samarbete finns också med en annan skola i kommunen. Skolorna har tillsammans utformat mallar för till exempel kunskapsanalys och de genomför gemensamma aktiviteter och informationstillfällen. Kollegialt lärande möjliggörs också genom de kompetensutvecklingsinsatser som genomförs på skolan, till exempel genom diskussioner om studiero och kvalitet i undervisningen utifrån en utvald bok, och genom sambedomning av nationella prov och andra elevuppgifter.

Rektorn ger begränsad ledning och styrning kring frågor som rör skolans jämställdhetsarbete

Granskningen visar att rektorns ledning och styrning av ett strategiskt jämställdhetsarbete är begränsad. I intervjuer med lärare och representanter från elevhälsan framkommer att det saknas en gemensam strategi för hur jämställdhetsarbetet ska inkluderas i undervisningen. De intervjuade uppger att de arbetar utifrån likabehandlingsplanen med allas lika värde och att de har ett individperspektiv. Lärarna uppger dock att det saknas en plan för själva jämställdhetsarbetet. I den dokumentation Skolinspektionen tagit del av står att Västerskolan arbetar efter kommunens jämställdhetsplan och att det i undervisningen sker ett jämställdhetsarbete genom att lärarna gör medvetna val av litteratur, film och läromedel ur ett jämställdhetsperspektiv. Men av intervjuerna framgår att det råder osäkerhet bland personalen om jämställdhetsplanen finns och vad den i så fall innebär för arbetet i undervisningen. Lärarna uttrycker att även om det finns planer på att lektioner ska ägnas åt jämställdhetsfrågor behöver detta göras på rätt sätt, då det annars finns risk att de könsstereotypa mönster som finns i samhället istället befästs hos eleverna. Enligt lärarna tas jämställdhetsfrågor upp med eleverna när det är aktuellt, till exempel i samband med att olika yrken tas upp eller i samtal kring hur samhället fungerar eller hur flickor och pojkar har det i andra länder. Vidare framgår att flera lärare fördelar ordet slumpmässigt och gör en medveten indelning i könsblandade grupper liksom när elevrådsrepresentanter utses.

Elevhälsans representanter tar också upp exempel på hur skolan arbetar könsneutralt genom att inte ha särskilda toaletter för flickor och pojkar, men uppger vidare att det på skolan inte bedrivs ett strategiskt arbete just kring könsskillnader. Rektorn uppger i intervju att ett jämställdhetsarbete redan fanns på skolan när rektorn började. Personalen skiljer inte på flickor och pojkar genom "rosa och blått" eller flick- respektive pojkleksaker utan ser eleverna som individer, inte som pojkar eller flickor. Rektorn har infört kunskapsanalyser där elevernas måluppfyllelse utifrån kön följs upp, men någon analys av resultaten har ännu inte gjorts utifrån ett jämställdhetsperspektiv.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn inleder ett systematiskt arbete för att säkerställa att skolan ger alla elever samma möjligheter oavsett könstillhörighet.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn behöver utveckla skolans jämställdhetsarbete. Vid tiden för kvalitetsgranskningen saknas en tydlig strategi och systematik i arbetet för att säkerställa likvärdiga möjligheter för eleverna att lyckas i sitt lärande, oavsett kön. Det förekommer i delar av undervisningen i vissa ämnen inslag av arbete med frågor som berör jämställdhet, dock saknas ett strategiskt och systematiskt arbete för att säkerställa att det finns ett jämställdhetsperspektiv i all undervisning.

Av läroplanen framgår att skolan aktivt och medvetet ska främja elevernas lika rättigheter och möjligheter oberoende av könstillhörighet. Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Det framgår vidare att hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav och förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt. Ett aktivt och planerat arbete för att motverka könsmonster är skolans bidrag till ett samhälle där människor inte begränsas av stereotypa uppfattningar av vad som är kvinnligt eller manligt.¹

Skolinspektionen rekommenderar att rektorn tar fram en strategi för hur jämställdhet ska tas upp i undervisningen på skolan i syfte att säkerställa att alla elever, oavsett könstillhörighet, har samma förutsättningar att lära och utvecklas. I arbetet ingår att se till att det hos såväl lärare som elever finns en medvetenhet om hur flickors och

¹ Lgr 11,1. Skolans värdegrund och uppdrag

pojkar förutsättningar i skolan möjliggör eller begränsar dem att nå utbildningens mål. Ett viktigt steg i arbetet är därmed att rektorn försäkrar sig om att lärarna har nödvändig kunskap om vad jämställdhet innebär och vid behov erbjuder lärarna kompetensutveckling på området. Rektorn bör också hitta former för att tillsammans med lärarna systematiskt och löpande följa upp och analysera både hur utbildningen i sin helhet organiseras samt med vilket innehåll och under vilka arbetsformer undervisningen bedrivs för att könsmönster som begränsar elevernas lärande ska kunna uppmärksammas och motverkas. Genom att systematiskt följa upp och utvärdera jämställdhetsarbetet kan rektorn försäkra sig om att all personal verkar för att jämställdhetsperspektivet genomsyrar skolans undervisning och arbete.

Undervisning

Författningsstöd

1 kap. 4 §, 3 kap. 3 och 5a §§, 4 kap. 9 § skollagen

5 kap. 2 § skolförordningen (2011:185)

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.6 Skolan och omvärlden 5. Kursplaner med kunskapskrav

Skolinspektionen bedömer följande: Undervisningen främjar i flera delar elevernas möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden, men utvecklingsområden finns.

Skälen till Skolinspektionens bedömning är att det förekommer naturliga inslag i undervisningen som stärker elevernas självförtroende och motivation att lära och att lärarna har höga förväntningar på eleverna och anpassar undervisningens innehåll och arbetssätt till aktuell elevgrupp. Granskningen visar att eleverna ges möjligheter till att reflektera över sitt lärande och att lärarna på olika sätt låter eleverna påverka undervisningen. Det framkommer också att undervisningen är varierad och att lärarna stödjer eleverna i skolarbetet. Granskningen visar dock att inte all undervisning är strukturerad så att syftet med lektionerna är tydliggjort för eleverna och att start och avslut av lektionerna är tydligt.

Eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån behov och förutsättningar

Granskningen visar att lärarna arbetar på olika sätt med att stärka elevernas självförtroende och motivation att lära. Av lektionsobservationer och intervjuer med lärare och representanter från elevhälsan framkommer att lärarna på skolan har höga förväntningar på eleverna utifrån deras kunskapsnivå. Lärarna uppmuntrar eleverna att göra sitt bästa och ger positiv återkoppling under arbetets gång. Lärarna arbetar också med självstärkande uppgifter, till exempel "Boken om mig själv" där eleven får beskriva vad den kan, gillar och är bra på. Ett annat exempel som framkommer är att lärarna, utifrån elevens utvärdering av sin egen insats under en lektion, diskuterar med eleven och uppmuntrar eleven att göra sitt bästa nästa gång. Lärarna uppger att en stor motivationsfaktor är läraren själv; om läraren är "peppad" och har en tydlig plan för lektionen ger det positiv effekt på undervisningen. För att motivera och engagera eleverna arbetar lärarna medvetet med att variera arbetssätt och därigenom ges eleverna en ökad chans att hitta arbetssätt som på något sätt passar var och en. Rektorn uppger i intervju att de i kollegiet dagligen pratar om förväntningar och tilltro till eleverna och hon ser och hör att lärarna pratar stöttande och uppmuntrande med sina elever. Enligt rektorn försöker lärarna locka och motivera eleverna genom att synliggöra vilken nytta de har av kunskapen i framtiden samt genom att ge eleverna inflytande. Eleverna ger i intervju exempel på hur lärarna uppmuntrar dem, både med uppmuntrande ord och genom att ge eleverna "stjärnor" när de gjort något bra.

Vidare visar granskningen att lärarna anpassar undervisningens innehåll och arbetssätt till elevernas behov och förutsättningar. Av lektionsobservationer och intervjuer framgår att lärarna arbetar med olika anpassningar såsom bildstöd, placering i klassrummet, hörlurar, skärmar och uppgifter med olika svårighetsgrad på lärplattorna. Lärarna berättar att det finns en bredd gällande kraven i arbetsuppgifterna, och att mängden liksom svårighetsgraden på uppgifterna varierar efter elevernas behov. Redan vid genomgången berättar lärarna för eleverna om extrauppgifter. Elevernas egna mål i de individuella utvecklingsplanerna (IUP) är i fokus och undervisningen anpassas utifrån dessa mål.

Eleverna görs delaktiga i undervisningen och sitt eget lärande

Granskningen visar att eleverna ges möjlighet att på olika sätt reflektera över sitt eget lärande och att lärarna låter eleverna påverka undervisningen. Lärare uppger i intervju att målen från utvecklingssamtal och IUP ska präglade alla lektioner, men en lektion i veckan är speciellt riktad mot just det arbetet. Då arbetar lärarna och eleverna med elevernas egna mål och eleverna ges möjlighet att reflektera över sina egna mål och om de har gjort sitt bästa. Andra exempel på när lärarna ger eleverna möjlighet att

reflektera över sitt lärande är när de skriver dagböcker eller "Vad-jag-lärt-mig-bok". Veckovis utvärdering genomförs i alla klasser men på olika sätt utifrån ålder, till exempel genom enkla frågeformulär, dagböcker eller tumme upp/ner. Det finns inget enhetligt beslutat på skolan angående vilken utvärderingsmetod som ska användas men alla lärare tar kontinuerligt på något sätt reda på hur eleverna upplevt lektionen, dagen, veckan eller arbetsområdet. Genom utvärderingarna påverkar eleverna bland annat arbetssätt och redovisningssätt.

Undervisningen är i viss mån strukturerad

Skolinspektionens granskning visar att undervisningen är varierad och att lärarna stödjer eleverna i skolarbetet. Av intervjuer och lektionsobservationer framgår att det på lektionerna finns variation och balans mellan olika arbetsuppgifter och mellan olika sätt att arbeta på. Gemensamma genomgångar varvas med grupp-, par- och enskilt arbete och eleverna har tillgång till både digitala verktyg och böcker i olika ämnen. Lärarna varvar kortare övningar, filmsekvenser, spel och samtal med längre individuella arbetsuppgifter. Vidare visar granskningen att eleverna får stöd av lärarna att förstå vad de ska göra, komma igång och i de flesta fallen även bibehålla sitt fokus på arbetsuppgifterna. Lärarna ger muntliga instruktioner i helklass, skriftligt på både tavlan och på papper och även muntligt till enskilda elever. Lärarna går också runt i lektionssalarna medan eleverna arbetar, frågar hur det går och hjälper de elever som behöver det.

Granskningen visar vidare att inte all undervisning är strukturerad så att syftet med lektionerna är tydliggjort för eleverna eller att start och avslut av lektionerna är tydligt. Av samtliga intervjuer och de lektionsobservationer som Skolinspektionen genomförde framgår att lärarna strukturerar lektionerna på olika sätt. Någon form av samling och genomgång av dagens innehåll genomförs i alla klasser men det varierar hur väl syfte och mål med olika lektioner eller arbetsmoment tydliggörs för eleverna och även hur tydligt instruktionerna för lektionen ges. På några av de observerade lektionerna ges instruktioner både muntligt och skriftligt men på andra ges enbart korta, muntliga instruktioner i början av lektionen och syftet med lektionen förmedlas inte heller till eleverna. Ett sammanfattande avslut på de observerade lektionerna saknas och i några fall plockar eleverna bara undan och ställer upp stolarna innan de lämnar salen. Rektorn uppger i intervju att de jobbar på att få till en gemensam lektionsstruktur på skolan och att hon vill att alla lektioner ska ha en gemensam struktur för start och slut samt att lärarna ska beskriva för eleverna vad som kommer att ske nästkommande lektion.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom området bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande del:

- Att rektorn säkerställer att undervisningen struktureras så att den innefattar både en tydlig start och en summerande eller framåtblickande avslutning samt att syftet med lektionen tydliggörs för eleverna.

Skolinspektionens granskning visar att skolans arbete med att strukturera undervisningen behöver utvecklas ytterligare. Även om granskningen visar att undervisningen till viss del är strukturerad framkommer ändå ett behov av att ytterligare utveckla arbetet så att all undervisning innefattar både en tydlig start och en summerande eller framåtblickande avslutning samt att syftet med lektionen tydliggörs för eleverna.

Enligt skolförordningen ska eleverna genom strukturerad undervisning ges ett kontinuerligt och aktivt lärarstöd i den omfattning som behövs för att skapa förutsättningar för att eleverna når de kunskapskrav som minst ska uppnås och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för utbildningen. En viktig del i en undervisning som är välstrukturerad och organiserad är att läraren ser till att det finns en struktur på lektionerna, som innefattar introduktion, genomförande och en uppföljande avslutning.² Skolinspektionens tematiska granskning slår fast att de lärare som på ett medvetet och genomgripande sätt arbetar med att skapa förutsättningar för delaktighet gör det bland annat genom att tydliggöra syfte och mål med lektionen. Detta innebär att lärarna förklarar och samtalar med eleverna om varför de ska arbeta med en viss uppgift eller innehåll.³ När det gäller avslutning av lektioner är syftet att läraren sammanfattar undervisningens olika delar och relaterar eller återknyter till syftet med lektionen eller arbetsområdet. Detta för att innehållet ska uppfattas som meningsfullt för eleverna och för att eleverna ska vara medvetna om var de befinner sig i sitt lärande.⁴ Enligt Skolinspektionen kan arbetet med att utveckla undervisningens struktur exempelvis inledas med att rektorn inventerar hur lärarna i nuläget strukturerar sina

² Wiliam, D. (2013) *Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken*, Lund: Studentlitteratur; Håkansson & Sundberg 2012.

³ Skolinspektionen (2018) *Att skapa förutsättningar för delaktighet*, Stockholm: Skolinspektionen, s. 24f.

⁴ Wiliam 2013 *Att följa lärande – formativ bedömning i praktiken*, Lund: Studentlitteratur; Håkansson, J. & Sundberg, D 2012 *Utmärkt undervisning: Framgångsfaktorer i svensk och internationell belysning*, Stockholm: Natur & Kultur.

lektioner. Därefter bör rektorn i samråd med undervisande lärare och speciallärare diskutera vilka verktyg som är nödvändiga för att stödja lärarna i detta arbete. Gemensamma rutiner för hur lektioner ska inledas och avslutas samt hur lärare bör arbeta för att skapa en förståelse bland eleverna för undervisningens syfte kan vara ett stöd. I detta sammanhang vill Skolinspektionen påpeka att även om en enskild lektion är en del av ett större arbetsområde, där läraren i början av arbetsområdet klargjort vilka övergripande mål som kommer att behandlas, behöver lärare arbeta kontinuerligt med att förklara och prata med eleverna om hur det aktuella lektionsinnehållet ska leda till att dessa mål uppnås. En tydlig struktur i introduktion och lektionsavslutning kan även ge eleverna möjlighet att reflektera över om det planerade syftet uppnåtts.

Trygghet och studiero

Författningsstöd

3 kap. 3 §, 5 kap. 3 och 5 §, 6 kap. 6-7 §§ skollagen

Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Grundläggande värden, Förståelse och medmänsklighet, 2.1 Normer och värden, 2.2 Kunskaper, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande

Skolinspektionen bedömer följande: Utbildningen präglas i hög utsträckning av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete.

Skälen till bedömningen är att det finns ett medvetet arbete och ett gemensamt förhållningssätt för att skapa trygghet på skolan. Det framkommer vidare att det på skolan finns ett samlat arbete med att skapa studiero och att lärarna vidtar ändamålsenliga åtgärder för att skapa en lugn miljö.

Skolan arbetar medvetet med att skapa trygghet

Granskningen visar att det finns ett medvetet arbete med att skapa trygghet på skolan. I förebyggande syfte görs kontinuerliga kartläggningar av elevernas upplevelse av trygghet genom såväl en årlig enkätundersökning som frågeformulär inför utvecklingssamtal. Tryggheten tas regelbundet upp i olika forum som klassråd, elevråd, trygghetsråd och föräldraråd. Riskområden och risksituationer i både inomhus- och utomhusmiljön identifieras och åtgärder sätts in i syfte att undanröja de identifierade riskerna. Till exempel har tiden för rastvakterna utökats, en rastvärd har anställts och organiserade rastaktiviteter anordnas. Eleverna involveras i trygghetsarbetet genom att det i varje klass finns kamratstödjare som bär västar på rasterna så samtliga elever vet vilka de är. Utifrån förslag från elever har en "kompisruta" införts på skolgården. Där ställer sig elever som vill hitta någon kompis att vara med. Rektorn uppger i

intervju att alla dessa åtgärder har minskat antalet konflikter och bråk på rasterna och det har även blivit lugnare i klassrummet efter rasterna. Trots detta finns det elever som uppger att de inte alltid känner sig trygga med andra elever. Elevhälsan och lärare uppger i intervju att det handlar om att elever med utåtagerande beteende kan skapa otrygga situationer och dessa elever ska ha en vuxen med sig hela tiden.

Av både intervjuer med personal och rektorn samt av lektionsobservationer framgår att rektorn och lärarna har ett gemensamt förhållningssätt när det kommer till arbetet med att skapa trygghet. Under Skolinspektionens observationer finns det en hög närvaro av vuxna där eleverna befinner sig, oavsett om det är på lektionerna eller utanför lektionstid. Att rektorn och personalen är synlig och tillgänglig för eleverna gör att eleverna alltid har någon vuxen att vända sig till. I undervisningen arbetar lärarna medvetet med gruppindelning för att eleverna ska bli trygga med varandra och kunna arbeta med alla. I intervjuerna uppges att personalen är medveten om elevers individuella behov av stöttning för att känna sig trygga, och det ges stödinsatser till dessa elever. Till exempel får vissa elever gå före och klä på sig ytterkläder, och det finns elever som får hjälp av personalen med att hitta lekkamrater på rasterna. En trygghetsskapande faktor är också, enligt rektorn, att skolan förbereder eleverna genom till exempel veckobrev som ger tydlig information om aktuella och kommande händelser. I samband med terminsstart ägnas extra tid åt att samtala kring ordningsregler, konsekvenstrappan, hur man är en bra kompis och vilket stöd man kan få som elev. Eleverna bekräftar i intervju att lärarna brukar prata med eleverna om hur man är en bra kompis och de frågar också eleverna om de känner sig trygga. Alla elever som intervjuas känner till att det finns ett trygghetsteam och kamratstödjare på skolan som eleverna kan vända sig till i otrygga situationer.

Skolan arbetar samlat för att skapa och upprätthålla studiero

Av granskningen framgår att det finns ett gemensamt förebyggande och åtgärdande arbete med att skapa en lugn studiemiljö för eleverna och att undervisningen präglas av studiero. Rektorn uppger att satsningen som gjorts för att förebygga orosmoment på rasterna även har gett goda resultat gällande studieron på lektionerna. När konflikter och bråk på rasterna minskar har det blivit lugnare i klassrummen efter rasterna. Rektorn berättar också att skapandet av studiero ingår i en fortbildningsinsats som pågår på skolan. Kollegiet läser en bok och diskuterar bland annat studiero genom att utgå från olika konkreta fall. Det pågår också insatser i klassrummet för att öka och bibehålla studiero. Rektorn berättar i intervju att trelärarsystemet, med tre lärare för två klasser i samma årskurs, påverkar undervisningen positivt på flera sätt, bland annat ur perspektivet studiero, då lärarna till exempel kan dela in eleverna i grupper och stötta varandra i arbetet med att skapa en lugn miljö. Lärarna uppger att de ofta

pratar med eleverna om studiero och tydliggör för eleverna att arbetsmiljön är ett gemensamt ansvar. Eleverna har kommit till den punkten då de ser vinningen med att alla bidrar till studieron, säger lärarna. Under de lektioner som Skolinspektionen observerade finns exempel på olika strategier för att upprätthålla studiero. Lärare har genomtänkta klassrumsplaceringar, de använder tysthetstecken och gör olika anpassningar med hjälp av till exempel avgränsningsskärmar, hörlurar och timers. Utifrån aktuella behov i en klass arbetar lärarna mer intensifierat med studiero genom att stärka klassens vi-känsla och kamratskap samt genom att utforma klassregler i samråd mellan lärare och elever.

Bedömning och betygssättning

Författningsstöd

1 kap. 9 §, 3 kap. 14 §, 10 kap. 20 a § skollagen

9 kap. 20 och 22 b §§ skolförordningen

Lgr 11, 2.2 Kunskaper, 2.7 Bedömning och betyg

Skolinspektionen bedömer följande: Förutsättningar för att säkerställa likvärdigheten i bedömning och betyg ges i hög utsträckning.

Skälen till bedömningen är att rektorn analyserar eventuella avvikelser i lärarnas bedömningar i olika ämnen och årskurser samt för en diskussion med lärarna utifrån dessa analyser. Granskningen visar även att rektorn ser till att lärarna använder sig av olika metoder för att göra bedömningar och att rektorn ger lärarna förutsättningar att samverka i syfte att göra likvärdiga bedömningar.

Rektorn analyserar eventuella avvikelser i lärarnas bedömningar och för diskussioner med lärarna

Granskningen visar att rektorn följer upp och analyserar eventuella avvikelser i lärarnas bedömningar av elevernas kunskaper. Rektorn uppger i intervju att hon har till exempel uppmärksammat att resultaten på nationella proven var lägre än lärarnas bedömningar i det aktuella ämnet. En analys av dessa avvikelser visade att lärarnas bedömningar inte gav en rättvis bild av elevernas kunskaper. Rektorn har därför fört diskussioner med lärarna om vikten av att de gör en korrekt bedömning av kunskapsläget så att elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås tidigt uppmärksammas och relevanta stödåtgärder sätts in i tid. Rektorn har också infört ett system för så kallade kunskapsanalyser där varje lärare löpande fyller i uppgifter om varje elevs kunskapsutveckling. Detta underlag, som finns för alla ämnen och

årskurser, använder rektorn löpande som grund för en övergripande analys av samtliga lärares bedömningar, där eventuella skillnader i bedömning mellan olika ämnen och årskurser framkommer.

Rektorn ger lärarna förutsättningar att samverka kring likvärdiga bedömningar

Den insända dokumentationen och intervjuerna visar att rektorn säkerställer att lärarna använder olika metoder för bedömning och sambedömning, både inom skolan och mellan skolor i kommunen. I intervjuer uppger rektorn och lärare att de använder Skolverkets bedömningsstöd samt ett screeningschema. Lärarna har arbetat fram en gemensam grundplan för olika ämnen som styr upp vilka delar av kursplanens centrala innehåll och syfte som ska behandlas i de olika årskurserna. Redan när lärarna lägger upp lektionsplaneringar har de en plan för hur elevernas förmågor ska bedömas. Tre-lärarsystemet möjliggör också en kontinuerlig kvalitetssäkring av bedömningar, då de lärare som undervisar i samma årskurser delar elever med varandra och sambedömer eleverna årskursvis. Nationella prov sambedöms i kommunen genom att lärarna rättar varandras elevprov oidentifierat. Därefter har lärarna träffar med diskussioner kring olika kunskapskrav och bedömningar. I dessa diskussioner deltar även lärare i årskurs 1 och 2. Flera olika samverkanforum finns på skolan och bedömningsfrågor diskuteras kontinuerligt i till exempel ämneslag, på klasskonferenser, med elevhälsoteamet samt under skolans utvärderingsdagar.

På Skolinspektionens vägnar

X Mårten Petersson

Beslutsfattare
Signerat av: Mårten Petersson

X Eva Lindgren

Föredragande
Signerat av: Eva Lindgren

I handläggningen av ärendet har även Lillie Eiriksdottir Bäckwall och Renata Grelak medverkat.

Bilaga 1: Underlag för bedömning regelbunden kvalitetsgranskning

Vid granskningsbesöket inhämtas information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten. Värderingarna i detta beslut grundar sig på:

- Sju lektionsobservationer
- En gruppintervjuer med elever
- En gruppintervjuer med lärare
- En gruppintervju med skolans elevhälsa
- En intervju med rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt den officiella statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från besöket för faktakontroll.

Som underlag för bedömningarna har Skolinspektionens utredare använt sig av bedömningsunderlag, vilka är utformade i enlighet med forskning och beprövad erfarenhet. Bedömningsunderlagen beskriver de områden som utredarna ska värdera vid besök på skolenheter. Bedömningsunderlagen är uppdelade i bedömningsområden. Respektive bedömningsområde är sedan nedbrutet till ett antal indikatorer. Dessa indikatorer beskriver mer i detalj vad som ska utredas, för att identifiera var skolans styrkor respektive förbättringsområden finns.

Bedömningsområden

Inom respektive område granskas följande delar:

Bedömningsområde 1: I vilken utsträckning leder rektorn lärarnas utveckling av undervisningen och verkar för elevernas lika rätt till en god utbildning oavsett könstillhörighet? Inom detta område granskas hur rektor arbetar med uppföljning och analys, hur skolans arbete med jämställdhet bedrivs, samt hur rektorn leder och organiserar skolans arbete.

Bedömningsområde 2: I vilken utsträckning får eleverna en undervisning som främjar deras möjligheter att nå läroplanens mål avseende kunskaper och värden? I detta område granskas om undervisningen är målfokuserad, varierad och innehåller aktivt lärarstöd, om eleverna stimuleras och utmanas i undervisningen utifrån sina behov och förutsättningar, samt om eleverna görs delaktiga i undervisningen och i sitt eget lärande.

Bedömningsområde 3: I vilken utsträckning präglas utbildningen av trygghet och studiero så att eleverna kan ägna sig åt skolarbete? I detta område granskas hur skolan arbetar för att skapa en lugn och trygg miljö där det råder studiero.

Bedömningsområde 4: I vilken utsträckning ges lärarna förutsättningar att säkerställa likvärdighet vid bedömning och betygssättning? I detta område granskas hur skolan arbetar med diskussion, analys och kvalitetssäkring i arbetet med omdömen och betyg.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida:
www.skolinspektionen.se

Bilaga 2: Bakgrundsuppgifter om verksamheten

Skolinspektionen besökte skolenheten den 6 november 2018 och den 7 november 2018. Besöket genomfördes av Eva Lindgren och Lillie Eiríksdóttir Bäckwall.

Västerskolan är en kommunal grundskola belägen i Kungsörs kommun. Skolan har vid granskningstillfället 185 elever. Verksamheten omfattar förskoleklass och grundskola årskurserna 1-3 med två klasser i varje årskurs. Skolans rektor tillträdde januari 2018.